

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 23

LJUBLJANA, DNE 3. JUNIJA 1937

LETO X.

Naše stališče glede načrta o določitvi minimalnih mezd v Sloveniji

Banska uprava je v smislu ministrske naredbe o minimalnih mezdah izdelala načrt, na podlagi katerega naj bi se v Sloveniji določile minimalne mezde.

Mi smo svoje stališče k min. naredbi že ponovno pojasnili in poudarjali, da uredba, taka, kakršna je, delavstva v Sloveniji ne more zadovoljiti. Ne samo, da so z naredbo določene minimalne mezde dosti nižje kot pa znaša eksistenčni minimum za delavsko družino, temveč se že iz dosedanjega obnašanja delodajalskih organizacij vidi, da bodo delodajalci določene minimalne mezde spremenili v redno delavsko mezdo in bo posledica te naredbe, da bodo delavci pri nas večinoma plačani pod eksistenčnim minimumom. Nadalje je velika napaka, ker je naredba izključila delavce pri gradbenih delih, prevzetih od države. Pri teh gradbenih delih so bili delavci doslej najslabše plačani in, če je bila kje potrebna določitev minimalnih mezd, je bila ravno tu. Tudi je naredba izpustila poljedelsko delavstvo, tako da se slabo plačani viničarji s to naredbo ne morejo okoristiti. Ravno za tiste panoge, za katere bi mogla največ koristiti, izdana naredba ne velja.

Iz teh razlogov je JSZ odločena zastaviti vse svoje moči, da se ta odredba čimprej spremeni tako, da bo ustrezala gornjim zahtevam. Dokler se to ne zgodi, moramo storiti vse, da na podlagi sedaj veljavne naredbe dosežemo za delavca čim ugodnejše minimalne mezde. Zato je JSZ podala k osnutku g. bana naslednje priporočila in predloge:

Predloženi osnutek razvršča delavstvo v tri vrste (kategorije) in nato določa za vsako različno minimalno mezdo. To določanje minimalnih mezd po kategorijah pa, mislimo, je v nasprotju s pojmom o minimalnih mezdah in v nasprotju z uredbo samo. Odst. 4. čl. 2. ministrske uredbe pravi kar na splošno, da upošteva ban pri določanju minimalne mezde gospodarske in socialne razmere, zlasti pa življenjske in proizvodne stroške v območju banovine. Naredba predvideva različne minimalne mezde samo za odrasle in mladoletne delavce in za kraje pod in nad 5000 prebivalcev. Samo pri kvalificiranih delavcih govori uredba o strokah oziroma panogah. To razlikovanje je v skladu s pojmom minimalne mezde. Minimalna mezda je vsaj za naše razmere tista mezda, ki naj krije najnujnejši eksistenčni minimum. Različne minimalne mezde je zato mogoče določiti samo za primere, kjer je eksistenčni minimum različen. — Po najnujnejšem eksistenčnem minimumu pa se razlikuje predvsem odrasel delavec z družino od mladoletnega delavca, nadalje je možen različen eksistenčni minimum v različnih krajih,

oziroma okrajih, nikakor pa ne v različnih panogah. V Ljubljani je na primer eksistenčni minimum isti za tekstilca kot za mizarja ali dimnikarja, ker so gospodarski in življenjski pogoji v Ljubljani za vse ljudi isti, kar se tiče minimalnih stroškov vzdrževanja.

Zato smo mišljenja, da je zgrešeno, če se določajo različne minimalne mezde za različne stroke, ker je to razlikovanje v nasprotju s pojmom minimalne mezde in v nasprotju z odredbo in tudi krivično. Opozorjamo nadalje, da ravno določitev različnih minimalnih mezd za različne stroke — če to razlikovanje nima opore v različnosti eksistenčnega minima — jemlje minimalnim mezdam značaj najnižjih plač in jim daje značaj navadne tarife mezd. S tako kategorizacijo po strokah bo predložena odredba sama podprla in legalizirala težnje delodajalcev, da bodo minimalne mezde postale maksimalne. Minimalna mezda, to je mezda, ki naj krije najnujnejši eksistenčni minimum, mora biti ob enakem eksistenčnem minimumu samo ena. Kakor hitro pa se določijo ob enakem eksistenčnem minimumu za različne stroke, bodisi po težavnosti, bodisi po nevarnosti dela, različne mezde, to niso več minimalne mezde, temveč navadna tarifa za minimalne mezde.

Pa če se že dela razloček med posameznimi strokami, je razlikovanje po nevarnostnih razredih, kot to dela predložena odredba, v načelu zgrešeno.

Iz teh razlogov predlagamo, da se predložena odredba tako spremeni, da se določi za vse panoge in vse stroke v banovini ena sama enotna minimalna mezda. Tako enotno določena minimalna mezda bo potem imela značaj minimalne mezde nekvalificiranega delavstva v banovini. Od enotno določene minimalne mezde naj se določi posebej in različna mezda samo še za mladoletne delavce in za tiste, ki so zaposleni v trgovini in obrti v manjših krajih, tako da bi v skladu z uredbo v vsej banovini veljale le tri postavke minimalnih mezd, 1. splošna, 2. za mladostnike in 3. v manjših, cenejših krajih.

Glede višine teh mezd pripominjamo tole: v uredbi je dana možnost, določiti splošno minimalno mezdo od 1.80 do 3 din. Ta okvir je po našem mnenju podan z ozirom na različne življenjske pogoje v različnih banovinah. Gotovo pa je, da so v naši banovini življenjske potrebe najdražje in da našemu standardu nikakor ne ustreza niti najvišja možna postavka 3 din. Ker pa preko te postavke g. ban ne more iti, zato predlagamo, da se splošna minimalna mezda za vso banovino za vse stroke in panoge določi na 3 din od ure, za

manjše kraje 2.75 din in za mladostnike po 2.50 din.

Glede krajev pod 5000 duš pripominjamo, da pravi odst. 3. čl. 2. uredbe, da ban sme v teh krajih in ne mora določiti nižje mezde za obrt in trgovino. Iz tega sledi, da sme ban potegniti to mejo tudi nižje in določiti posebne minimalne mezde samo za manjše kraje. Ker je pri nas le malo krajev nad 5000 prebivalcev, bi večina v obrti in trgovini zaposlenih delavcev prišla v to nižjo kategorijo. To bi bilo pa zelo krivično, ker je znano, da življenjske potrebe, tako živila kot stanovanja v naših manjših mestih, kjer ni urejenih tržnih razmer in ne gradbene delavnosti, niso cenejša, temveč mnogokrat dražja kot pa v velikih mestih. Zato naj bi se g. ban čl. 2. odst. 3. poslužil samo za one kraje z manj kot 2000 prebivalci.

Značaj industrijskih podjetij naj se določi v smislu § 6. odst. 1. zakona o zaščiti delavcev in ne po § 32/1 obrtnega zakona, ker je formulacija § 6/1 zakona o zaščiti delavcev jasnejša in se da po tem določiti brez sporov razmejiti obrtno od industrijskega podjetja, medtem ko je pojem industrijskega podjetja po § 32/1 obrtnega zakona zelo nejasen in raz-

tegljiv in daje možnost zlorabe pri opredeljevanju podjetij v industrijska in obrtna.

Čl. 6. predlagane odredbe naj odpade, ker je v nasprotju z uredbo. Po čl. 6. uredbe veljajo enkrat določene mezde, dokler jih ban ne spremeni, toda najmanj 6 mesecev. Iz cele uredbe se vidi, da morajo določene minimalne mezde veljati za vso banovino in za vsa podjetja. Glede mezd kvalificiranih delavcev uredba celo izrecno določa v odst. 2. čl. 2.: Tako določena minimalna mezda velja za vso gospodarsko stroko v območju banovine. Proti predpisom uredbe bi bilo, če bi se delale izjeme za posamezna podjetja. Tudi delodajalcem ta določba ne more odgovorjati, ker ne gre, da bi slabša podjetja konkurirala s tem, da bi plačevala slabše mezde. Če bo eno podjetje zaprosilo za znižanje, bo to dalo povod, da bodo zaprosila še druga. Tudi nasprotuje pojmom minimalne mezde, ker eksistenčni minimum delavcev ni odvisen od uspevanja podjetja, v katerem je zaposlen. Tudi tehnično neizvedljiva je ta izjema, ker se ni znesti na knjige, na podlagi katerih naj bi se slabi položaj podjetja ugotovili. Slab položaj na podlagi svojih knjig dokažejo lahko vsa podjetja.

Kolektivna pogodba za stavbinsko delavstvo podpisana

Pogajanja za kolektivno pogodbo gradbenega delavstva, ki so se začela 13. dec. 1936, so končno prišla do svojega zaključka. V sredo, 26. maja, je bila podpisana kolektivna pogodba.

Dolgotrajna pogajanja za to kolektivno pogodbo, o katerih poteku je »Pravica« sproti obveščala stavbince, so pokazala, koliko je resnice na zagotavljanju in obetanju gotovih ljudi in časopisov, o izboljšanju delavskega položaja pri nas. Od lanskega leta so se zvišale cene življenjskih potrebščin za več kot 20%, toda pri pogajanjih za plače, ki so prvi in bistveni del kolektivne pogodbe, so morali zastopniki delavstva napeti vse sile, da se niso plače od lanskih celo znižale.

V okrajih z razvito industrijo, kot so Kranj, Radovljica, Kamnik, Litija in tudi v delu ljubljanskega okraja, so podjetniki ves čas pogajanj vztrajali, da se določi mezda navadnih delavcev na 2.75 Din. Šele na predzadnji razpravi je zastopnikom JSZ uspelo, da so z odločno zahtevo dosegli v tretjem mezdnem razredu, kamor spadajo ti kraji, od prvotno določenih 2.75 Din sedaj do 3.25 Din. Koliko razprav in ostrih debat je bilo, ker so podjetniki vztrajali, naj bo plača navadnih delavcev v Ljubljani samo 3.25 Din, medtem ko je bila lani za novo sprejeta dela v Ljubljani 3.50. Podjetniki so vedeli,

da bodo po zak. o minimalnih mezdah lahko nekoliko nižje plačevali kot pa po pogodbi, zato je bil boj za mezdne tarife tako težak.

Pred časom je bila pri g. banu paritetna komisija, katere je vodila pogajanja. G. ban je ob tej priliki obljubil, da bodo plače, določene v kolektivni pogodbi, veljale tudi za javna dela, razen tistih, ki so plačana iz bednostnega fonda, toda tik pred podpisom pa je banska uprava sporočila, da ne bo priznala mezdnih tarif v kolektivni pogodbi tudi za druga zasilna dela. Kaj vse se bo pri javnih delih delalo pod zasilnimi deli in delavce tam poljudno plačevalo, bo treba točno določiti, ter je bilo sklenjeno, da bo šla tozadevno ponovno deputacija na bansko upravo, da se to točno določi in s tem zaščiti delavske plače.

Več o tem prihodnjič.

Delavstvu JSZ kamniškega okraja

Radomlje. V nedeljo, dne 13. junija, bodo priredile skupine KDM iz kamniškega okraja prvo svojo večjo prireditev v Radomljah. Sedaj, ko se je prebudila vsa narava k novemu življenju, je prav, da se tudi mi vzdamo in tako rekoč duhovno pripravimo k novemu življenju. Zato ne bomo premišljevali, ampak se bomo vsi do zadnjega tovariša in tovarišice udeležili te prireditve, da tako pokažemo našo krščansko zavednost in skupnost!

K uredbi o minimalnih mezdah

Gospod ban je na podlagi čl. 3. uredbe o minimalnih mezdah zasljal mnenje delodajalskih in delavskih zbornic in je sklical anketo, ki se je vršila v soboto dne 29. maja 1937. Jugoslovanska strokovna zveza sta zastopala tov. Lombardo in Borc Mavričij. Zastopala sta stališče JSZ, ki je obrazloženo v uvodniku.

Strokovna zveza kovinarjev

Jesenice. V nedeljo, 6. junija, se bo vršila sv. maša za pokojne člane JSZ skupine Jesenice. Sv. maša bo ob 10 dopoldne v cerkvi na Jesenicah. Pri sv. maši bodo peli člani skupine pod vodstvom tov. Jeraša. Vsi člani se s tem obveščate in prosimo, da se te maše udeležite v največjem številu. — Odbor.

Jesenice. Za mesec junij 1937 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in praznikih, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer: 6. junija 1937 g. dr. Keržan Bartol, 13. junija 1937 g. dr. Čeh Milan, 20. junija 1937 g. dr. Keržan Bartol, 27. junija 1937 g. dr. Čeh Milan, 29. junija 1937 g. dr. Keržan Bartol.

Javornik. Morda se kdo boji, ako se organizira v naši skupini in ne kje drugje, kjer se celo grozi in terorizira na vse načine, da bo potem zletel na cesto? Ne! Nikdo nima te moči in ne možnosti, dokler sem zvest svoji službi in nisem pri tem ničesar zakrivil. Kar pa se dogaja zunaj po končanem delu, pa nikogar nič ne briga in se tam lahko tudi vsak svoje pravice postuži. Brez strahu — saj smo že dokaj močni, vemo pa tudi, kaj delamo. Pristopajte v našo strokovno skupino kovinarjev JSZ na Javorniku in na Jesenicah kar korajžno! — Organizacijski zaupnik.

Javornik. Pri nas se vse nedelje zvečer zaporedoma obratuje v oddelku grobe pločevine, delno pa tudi težke proge. Pa se delavci sem pa tja upirajo, da je Gospedov dan in da hočejo ta dan tudi svoj tako željeni počitek. V soboto, 22. maja, pa je bilo delavcem dopoldanske izmene že dovolj, ko je prišel »befe«, da se v nedeljo zopet obratuje od 6 pa do 2 ponoči, pa so rekli: Ne! Mi imamo 6 dni v tednu ali 48 ur dovolj in ne bomo delali. Na vse to pa je obratovodstvo obljubilo sledeče premije, ako bodo ta dan delali in sicer: I. in II. skupina dobi nagrado 12 Din, III. in IV. 16 Din, V. in VI. skupina pa 20 Din za 8 ur dela. Vprašamo gospode, ali mari nekateri, ki so v nižjih grupah, manj delajo in niso ravno tako na nedeljo zaposleni, da se njim nakazujejo manjše mezde? To ni na mestu. Ako imajo oni v nižjih grupah že itak malenkostne — manjše plače, čemu se tu izjeme. — Pa to še ni vse. Glavno kar je, da se delavstvo upira nedeljskemu delu, je to, da je vse preveč šikaniranja in zmerjanja (padajo namreč izrazi, ki bi na cesti gotovo ne ostali brez posledice). Končno pa se apelira na merodajne oblasti, da se enkrat za vselej prepove nedeljsko akordno delo. — Šest dni delaj, sedmi dan pa počivaj! — Prizadeti kovinar.

Javornik. Pretekli torek, ko je jutranja izmena na fini progi (II.) pričela obratovati, se je pri tretjem caglju zgodila delavcu Pavlu Kölich huda nesreča in je bil prepeljan v bolnišnico z avtom. Ranjeni Pavel je zaposlen kot tretji zanjkar. Omenjeni cagelj mu je v taki naglici prerazel in obenem zlomil levo nogo, da so mu zdrobljene kosti izstopile. Silno hitro so njegovi tovariši pritekli na pomoč. Odnegli so ga na rešilno postajo, ki pa je pri nas taka, da ne odgovarja več potrebam toliko delavstva. Velika napaka je, da KID nima rešilnega avta za hiter prevoz ponesrečenec. Zato apeliramo na vodstvo tovarne, da v ta namen preskrbi prepotrebni rešilni avto in tudi ostale potrebščine v zadostni meri. Končno pa še pomenimo, da poleg bolničarjev, ki so sedaj pri tem poslu, spadajo še povsem izučene osebe, ki bi lahko uspešno nudile prvo pomoč v sili. Ta apel naj ne bo zastoj, ker je bilo že veliko takih primerov, in delavstvo bo gotovo z radostjo pozdravilo tak ukrep podjetja. Delavcu Kölichu pa želimo, da skoraj okrevaja, da bo mogel obiskati še letos naše lepe gore, katere toliko ljubi. Vsemu ostalemu delavstvu pa pomenimo, naj bo pri svojih opravilih zelo previdno. Napake, ki se pa pojavljajo, pa je treba odpraviti. — Očividni kovinar.

Pod geslom »Človek pred vsem« se bo letos v septembru vršil v Parizu kongres naše krščanske strokovne internacionale, katera ima svoj sedež v Utrechtu na Holandskem. Za kongres vlada že sedaj veliko zanimanje.

Seja ožjega odbora „Strokovne zveze kovinarjev“

V nedeljo 30. maja se je v popoldanskih urah v Lescah vršila seja ožjega strokovnega odbora »Strokovne zveze kovinarjev«. Seje so se, razen tržiškega delegata, kateri se je opravičil, udeležili vsi. Na dnevnem redu je bilo poleg strokovnih poročil in poročil o delu posameznih skupin tudi konstituiranje odbora. Ta se je sestavil takole: predsednik Pukšič Lojze, Jesenice; podpreds. Stare Ivan, Kamnik; tajnik Smolej Tine, Javornik; odbornika Dacar Rudolf, Tržič, in Novak Alojz iz Lesc. Tov. tajnik Rozman je poročal o najnovejši uredbi o sanaciji pokojninskega zavarovanja naših bratovskih skladnic. Iz njegovega poročila je bilo razvidno, da je bilo mogoče uredbo izdati zaradi tega, ker so pristali na delno obdavčitev tudi rudniki na jugu države (Trebiče in Bor). Kratko poročilo je podal tudi o odredbi, katera se pripravlja, da jo izda ban o najnižjih mezdah.

Sledila so poročila o stanju in delu posameznih skupin. Zastopnika jeseniške in javorniške skupine sta poročala, da se je število zaposlenega delavstva pri KID znatno dvignilo. Posebno na Javorniku se dela tudi vse nedelje in praznike. Ugotovilo se

je tudi, da so metode, katerih se poslužuje nova tako zvana »zelena« organizacija, povsem podobne nastopom socialdemokratskih voditeljev, ki so pred leti uganjali prav tak teror nad delavci, ki se niso hoteli pri njih organizirati. Tako delo prav gotovo ne bo rodilo dobrih sadov, marveč samo še večje razprtije. Tisti, kateri to delajo, se morajo zavedati tudi odgovornosti in posledic, katere bo to delo pustilo. S tako umazano in ogabno gonjo proti JSZ naj se že enkrat preneha. Tov. Stare iz Kamnika je poročal o položaju skupine kovinarjev v Kamniku. Ugotovi, da se delavstvo nahaja v meznem gibanju, in sicer zahteva, da se mu vrne pred leti 6% znižanje plač. Poročilo o svojem delu poda tudi zastopnik skupine kovinarjev v Lescah. Po poročilih se je razvila živahna debata, v kateri so tovariši izmenjali svoje misli in si očitati delo za bodoče.

Sklep je bil, da priredi skupina kovinarjev v Lescah večjo delavsko prireditev na Lancovem pri Radovljici. Prireditev bo v nedeljo 4. julija, ko slavi skupina tudi 15 letnico svojega obstoja. Dalje je bilo sklenjeno, da se prva prihodnja seja vrši na Jesenicah.

Ob 20 letnici majniške deklaracije

Krasen venec na Krekov grob je položila Jugoslovanska strokovna zveza ob 20 letnici majniške deklaracije. Venec, ki je bil edini na grobu, je imel na slovenskih trakovih napis: »Ob 20 letnici

majniške deklaracije svojem očetu — Jugoslovanska strokovna zveza. S tem je dala JSZ poudarka Krekovi idejni zamisli Jugoslavije, da naj bo dobra in pravična mati vsem državljanom.

23. zasedanje Mednarodnega urada za delo

Te dni se bo začelo 23. zasedanje Mednarodnega urada za delo v Ženevi. Na dnevnem redu bodo naslednja vprašanja:

1. Predpisi zoper nesreče za odre in dvigala pri visokih gradnjah.
2. Skrajšanje delovnega časa v tekstilni industriji.
3. Javna dela in stanje zaposlenosti.
4. Skrajšanje delovnega časa v grafični industriji.
5. Skrajšanje delovnega časa v kemični industriji.
- 6., 7. Sprememba konvencije o pristavitvi mladoletnikov k delu v obrti in neobrtnemu delu.

VINIČARJI Naši občni zbori

V času od meseca januarja smo izvršili v okolici Ljutomera do 25 sestankov viničarjev, kateri so bili vsi številno obiskani, pa tudi že nekaj občnih zborov smo opravili. Od zadnjih je bil posebno številno obiskani občni zbor Strokovne skupine viničarjev pri Kapeli 9. maja, prav tako tudi občni zbor Ljutomerske skupine. Občni zbor viničarjev v Kapeli se je letos vršil pod vtišom 10-letnice skupine. S takim jubilejem se ne more ponašati skoraj nobeno tamošnje društvo ali organizacija. Ob tem jubileju so dolžni tamošnji viničarji zahvalo predvsem tovarišema tajniku in blagajniku, ki sta bila vseh 10 let tako rekoč stebra v kapelski skupini. Večkrat sta skoraj omagovala pod bremenom poslov, pretrpela veliko zapostavljanja, toda vzdržala sta.

Strokovna zveza gradbenega in opekarskega delavstva

Jarše. Stavbinec, ki smo zaposleni pri gradnji novih tovarniških objektov pri »Indoplatic« v Jaršah, katere gradi tvrdka »Obnova«, smo se organizirali v Jugoslovanski strokovni zvezi. Vršila sta se že dva sestanka, na katerih so nam poročali tovariši Borc, Pestolnik in Grošelj. Podjetje, ki zaposluje okrog 100 delavcev, je pred tednom odpustilo 10 domačinov in zaposlilo 13 delavcev iz južnih krajev. Umerno, da je med domačini nastalo razburjenje, ker imamo prav v naši okolici toliko brezposelnih domačinov. Jugoslovanska strokovna zveza je za zaščito domačih delavcev podvzela kake na občini, okr. načelstvu v Kamniku in na banski upravi. Tajnik Grošelj je proti temu protestiral pri podjetju »Obnova«. Pričakujemo, da podjetje ne bo več razburjalo domačine z takimi dejstvi. Če ima res svoj stalni kader delavcev-tujcev, naj jih zaposli tam, kjer ni domačinov toliko brezposelnih.

Reka. Za tlakovanje državne ceste St. Ilj se je v večjem obsegu otvoril kamnolom v Reki pri Hočah. Dnevna produkcija granitnega gramozja je 60 kub. metrov. Vodilni ljudje v tem kamnolomu so sami inozemci. Z delavci se je tu postopalo na zelo nepravilen način. Odpusti so bili kar na hitro roko — takoj — brez vzroka. Nadure se niso plačale. Kadar se je pokvaril stroj, so delavci po šest do osem ur morali ostati v kamnolomu brez dela. Niso jih pustili domov, pa tudi zamujenega časa niso plačali. Sila je priklopila do vrha in delavci so poklicali JSZ in se vsi organizirali. Tajnik tov. Rozman P. je merodajne činitele v kamnolomu opozoril na vse te nedostanke. Takoj drugi dan je nastopilo čisto drugo ozračje. Ni bilo več vpitja in zmerjanja delavcev in tudi plača se jim je povišala od 3 na 3.50 din na uro. Za vse to se imajo delavci pa zahvaliti JSZ in v glavnem svoji zavesti, da so se iz lastne volje odločili za organizacijo.

Slivnica pri Mariboru. Delavci pri gradnji ceste Slivnica—Radizel so se organizirali v JSZ in je samo s tem že bil uspeh v toliko, da je graditelj umaknil zahtevo po akordu in je uvedeno na splošno zadovoljstvo vseh delavcev urno delo in urna plača. Kaj pa delavce prav za prav brigajo kubikature zemlje in kamenja in kateri izmed delavcev je zmnožen to izmeritev točno poznati in kontrolirati?

Strokovna zveza tekstilnega delavstva

Otiški vrh. V nedeljo 30. maja je bil lep sestanek pri Gnamožu v St. Janžu nad Dravogradom. Govoril je tov. Rozman P. iz Maribora. Tekstilni delavci in delavke, zavedajte se, da ni še dovolj, ako si priden in poslušen v tovarni in da ugoditi vsemu, kar kdo od tebe zahteva, prav tako je tudi potrebno, da za to svojo delavnost pred delodajalcem in povsod veljaš kot človek, vreden svojega plačila in svoje pravice.

Strokovna zveza papirničarjev

Kartonaza Benčina in drug. V podjetju je bila izvršena revizija Inspekcije dela zaradi različnih nedostatkov v delovnih prostorih. Sedaj pa se podjetje hoče znebiti zaradi te revizije nad delavstvom in je dne 15. maja dobil pismeno odpoved brez navedbe vzroka starešina delavskih obratnih zaupnikov tov. Zorko Ivan. Tajnik organizacije JSZ je izvršil takoj potrebno posredovanje zaradi nepravilno odpuščenega zaupnika in je pri tej priliki vložil pri podjetju tudi predlog kolektivne pogodbe, ki si jo delavstvo želi. Podjetnik g. Benčina je preklial dano odpoved in se je izjavil pripravljenega za kolektivno pogodbo, ko bodo določene minimalne mezde za dravsko banovino. V soboto, dne 20. maja, na izplačilni dan pa je bilo zaupniku tov. Zorkotu zopet naročeno, naj prihodnji teden ne pride na delo. Na ponovno inter-

Delavska pravica

Izšla vsak četrti popoldne, v slučaju praznika dan prej. • Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1 • Neprankirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22/1 • Oglasi po ceniku • Telefon 2265 • Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrti leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.—, za inozemstvo stane mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Lombardo Peter • Izdaja: za konzorcijske Delavske Pravice: S. Žumor • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čuč

Nameščeneč

Bodočnost nameščencea

Ako primerjamo položaj nameščencea pred vojno, neposredno po vojni in danes, se moramo čuditi izpremembi, ki je nastala. Med tem, ko je pred vojno živel nameščeneč v zelo ugodnih razmerah, lahko rečemo v zavidljivem položaju, je povojna doba prinesla v tem oziru naravnost presenečenje.

Materialni položaj nameščencea kot delavca se je temeljito izpremenil. Ugodna konjunktura prvih let po vojni je dala slutiti, da se bo predvojno stanje obdržalo. Vendar to ni trajalo dolgo. Mehanizacija obratov, racionalizacija dela, v nemali meri tudi tako zvana »kriza«, so storili svoje. Pomanjkanje dela je rodilo znižanje plač, kjer pa to ni šlo, so enostavno take osebe odpustili ter nastavili cenejšo moč. Tako opažamo zlasti v pisarnah, kjer ni potrebna kvalificirana moč, sedeti za mizo ljudi, ki po značaju svoje izobrazbe absolutno ne spadajo v pisarno.

Način borbe, kot jo vodi delavstvo, je priporočati tudi nameščencem vsaj v večjih obratih. Sklepanje kolektivnih pogodb, uveljavljanje nam, zaupnikov in podrobna agitacija med nameščenci za organizacijo bi bile glavne točke, ki so skupne tudi delavcem. Pridobitni krogi dobro vedo, zakaj propagirajo kategorijsko »uradniško« zavest. Na taki osnovi opredeljene moči je lažje krotiti iz umiljivih razlogov.

V svojem uradniškem ponosu prevzet nerazumljive vzvišenosti nad delavstvom in nižjim nastavljenjem je nameščeneč večkrat slabši od podjetnika. Na

račun delavstva se hoče prikupiti svojem podjetniku in tako kovati kapital zase. To mora v bodoče prenehati: Življenjska raven nameščencev je enaka delavčevi, ponekod pa še nižja. Kaj nam potem takem brani voditi po potrebi skupno borbo. »V slogi je moč« naj bo vodilo nam, ki z duševnim in ročnim delom ustvarjamo dobrine, katere si lasti gosposdujoči sloj. Bolj kot kdaj poprej nam je potrebno, da o tem vprašanju resno mislimo. Bodočnost nameščencea nam to naravnost narekuje.

Plače od 500–900 din, da ne govorim o plačah v gotovih javnih ustanovah, kjer nameščence siloma proletarizirajo, niso redke. Kakšno prednost ima potem nameščeneč pred delavcem. Poleg tega mora biti po značaju svoje službe še bolj obtežen. Današnji čas je prinesel pa še drugo zlo, namreč sistem kaveij. Na ta način se zgodi, da se nameščeneč v svrhu zaposlitve celo zadoži, če hoče dobiti službo.

Ne zapirajmo si oči pred tem dejstvom. Naša naloga je, da priborimo našemu nameščencu zopet plačo in dohodek, ki mu pripadajo. Zato ne omalovajžujmo delavske borbe, ki jo vodi delavstvo. Učimo se od njih, pomagajmo jim in podpirajmo jih, istočasno pa ustvarjamo svojo lastno strokovno organizacijo. Borba za kruh je težka, toda potrebna tudi za nas. Čas in kapitalizem sta delojemalce v svojem skupnem interesu zblizala. Razumimo enkrat to dejstvo in ga tudi upoštevajmo v praktičnem delu.

Savenc France.

Šlajmerjev dom

Glede razširjenja sanatorija smo že nekajkrat razpravljali na naših širših sejah, vendar tudi danes ne moremo poročati o kakem posebnem napredku v tej stvari.

Dveletni uspeh odborovega dela TBPD je zaenkrat viden le v načrtih, ki jih imamo v tem društvu, in sicer od gg. arh. Omahna in Serajnika. Zdi se, da bodo po vsej verjetnosti ti načrti metodni za povečanje doma.

Da se dograditev ne premakne hitreje na pot uresničitve, ni krivda morda na odboru, temveč predvsem v dejstvu, da naše TBPD nima lastnih sredstev za gradnjo, ampak je povsem navezano na kredit. Čim je društvo dobilo malo upanja, da bo s kreditom uspelo, je začelo šele intenzivneje delovati in pripravljati potrebno. Nepredvidene težkoče pa delajo predvsem tudi gospodje arhitekti, ki rabijo za izdelavo načrtov po pol leta, in če načrt ne ustreza vsem pogojem, ki jih je seveda mnogo, tedaj je treba zopet novega načrta in spet kakega pol leta, da je izročen društveni upravi. Ti načrti bodo stali društvo precejšnjega denarja.

Da je sanatorij potreben razširjenja, je nedvomno. In to iz dveh ozirov. Prvič danes že ne more več sprejeti niti članov bolnikov, kaj šele zasebnih bolnikov. Sploh pa se je omejilo sprejemanje bolnikov na ta način, da se sprejmejo v oskrbo predvsem bolniki, ki so potrebni operativnega zdravljenja. Na drugi strani pa se bo rešila sorazmerno znižala pri večji kapaciteti sanatorija, kajti danes jih more sprejeti sanatorij kvečjemu 22 bolnikov povprečno na dan, dočim bo v razširjenem sanatoriju prostora za nad

80 bolnikov, kar bo zadostovalo za več let, zlasti pa za naše članstvo.

V povečanem sanatoriju bo poseben porodniški oddelek, ki je, ako upoštevamo razmere v ljubljanski državni bolnici, zelo potreben. Ta oddelek bo pa tudi zelo udoben. Dalje bi imel sanatorij tudi oddelek za notranje bolezni, ki ga sedaj nima. Tudi mehano-fizikalno zdravljenje v sanatoriju bo znatno razširjeno.

Govoriti danes, kdaj bodo predvideni načrti uresničeni, je težko. Upajmo pa, da bo uprava TBPD znala iskati potov in se potrudila, da čimprej odstrani ovire uresničenju povečave, upoštevajoč pri tem vse tehtne razloge, ki so za društvo važni. Predvsem pa smo mnemija, da se centrala naših okrožnih uradov, t. j. Suzor, kaj malo zanima in zmeja za naše potrebe. Razumemo, da ima v cilju, čim plodnosneje naložiti denarna sredstva, vendar mislimo, da bo v tem našem primeru mogla uprava razumeti naše stališče in nam tudi s finančnimi sredstvi pomagala, četudi vsaj delno, uresničiti načrte.

Naravnost neverjetno pa je, da se razmere v naših bolnicah (državnih) ne zboljšajo, ko vendar že presegajo vse meje dopustnosti. Razmere so naravnost neverjetne in sramotne. Kaj čuda potem, da se mora naše TBPD, ki tako rekoč nima sredstev, odločiti za gradnjo, za kar bi morala skrbeti predvsem država. Tako pa moramo sami nameščenci, ki smo po večini le slabo plačani, skrbeti za svoje zdravje in na ta način omiliti sramotno stanje naših bolnišnic, v katerih ponajveč delovno ljudstvo išče zdravja.

Okrožna prireditev KDM v Radomljah

Dopoldne: Ob 9 sv. maša na prostem pred cerkvijo, med sv. mašo ljudsko petje s sodelovanjem godbe. Ob 10 tečaj v dvorani g. Sršena. — Popoldne: Ob pol 3 slovesne litanije na prostem. Med litanijami ljudsko petje s sodelovanjem godbe. Po litanijah akademski istotam, pri kateri sodelujejo vse tri skupine Kamnik, Duplica in Radomlje.

Spored akademije: 1. Uvodni govor, KDM Radomlje. 2. Deklamacija »Življenje ni praznik«, KDM Kamnik. 3. Recita-

vencijo JSZ, ki se za svoje člane povsod energično zavzema, je bil dosežen sporazum, da odpustiti zaupnik za dva dni zopet nastopi svoje redno delo. Podjetnik si tu prilastuje neko čudno oblast in pravico, češ da je on delavstvu organizacijo dovolil, ker pa je delavstvo sedaj postalo nekam bolj zavedno ter zahteva svoje pravice, misli, da sme sedaj organizacijo prepovedati. V smislu zakona o zaščiti delavcev je vsak podjetnik brez moči, če je delavstvo samo zato dovolj zrelo in voljno. Tovariši, še večkrat, vsikdar pa takrat, ko boste zahtevali svoje pravice, boste morali ostati mirni in neuklonljivi na vse spletke in intrige od strani delodajalcev.

cija »Mi nismo stroji«, KDM Duplica. 4. Govor. 5. Tamburaški zbor, KDM Duplica. 6. Moški zbor, »Naša pesem«, KDM Radomlje. 7. Delavec v tujini, KDM Radomlje. 8. Misterij »Bog kliče«, KDM Kamnik. 9. Zborna deklamacija »Brezskrbna leta mladosti«, KDM Duplica.

To in ono

Beseda o zaščiti vojnih žrtev. Brošurico s tem naslovom nam je v oceno poslal Oblastni odbor vojnih invalidov, vdov in sirot za Slovenijo v Ljubljani. Brošurica ima 32 strani in je opremljena z mnogimi slikami, žrtvami svetovne vojne. V teh, po smodniku dišečih časih, je ta brošurica zelo dobrodošla, ker prikazuje vojne grozote in posledice vojne prav zornost. Vsek, kdor jo bo prečital, bo znal ceniti mir in pravi pomenu besede. Edino željo izrekamo ob tej brošuri, da jo prečitajo tudi ljudje, ki se vnuemajo za vojne pohode. Dobri se pri založništvu po 4 din.

Kamnik. V nedeljo, dne 16. maja, sta se poročila člana naše strokovne skupine kovinarjev tov. Cimzar Andrej s tov. Trobešek Julko. Na njihovi življenjski poti jima želimo obilo sreče in božjega blagoslova. Upamo, da bosta še nadalje ostala zvesta in agilna člana naše skupine.

Poselska zveza

Nekaj kronike

Med številnimi delavskimi organizacijami deluje v okrilju Jugoslovanske etrokovne zveze tudi ženska krščanska organizacija Poselska zveza.

Ta potrebna strokovna organizacija naših služkinj je imela svoj začetek že za časa dr. J. E. Kreka. Ta nepozabni organizator slov. krščanskega soc. delavstva je imel v svojih mislih tudi organizacijo naših služkinj. Ta načrt se je zdel dr. Kreku težko izvedljiv, v glavnem zaradi nezavednosti služkinj, zaradi njihove razkropljenosti širom domovine in končno tudi zaradi odpora gospodinj. Le tem se je zdelo nespametno organizirati služkinje, to pa v pretežni meri zaradi tega, ker so mislile in mislijo še danes, da je služkinja samo za delo in garanje. To seveda zgolj zaradi svojega sebičnega namena, da ne bi tudi služkinja zahtevala tega, kar jim gre. Svojega načrta dr. Krek ni mogel izpeljati zaradi preobilice poslov in je tudi prekmalu legel v prerani grob. Misel organizacije služkinj je po smrti dr. Kreka dozdevno zopet utihnila in nihče se ni brigal za nje. Dekleta so iz dneva v dan garale in trpele včasih celo ob pomanjkanju najpotrebnejšega kruha. Imele so samo dolžnosti, pravice pa nikake.

Ker je božja Previdnost hotela, da se tudi temu najrevnejšemu sloju pomaga, je Krekova misel organizacije služkinj tlela naprej v greh zavednih deklet. Same so začele misliti in premišljevali o svojem lastnem vprašanju. Misel je dobivala med služkinjami stalno nove pristajinje. Meseca februarja l. 1919, so se zbrale prvo nedeljo popoldne naša dekleta v prostorih Šentjakobske prosvete v Florjanski ulici. Na mizi so dekleta razgrnile polo papirja in priložile svinčnik. Ena za drugo so beležile svoje naslove, odhajale in dajale prostor drugim, ki so prav tako storile. Še sanjalo se jim ni o veliki potrebi organizacije, le velika beda in zaupanje v božjo pomoč jih je gnala k temu koraku.

Prvi nam je priskočil na pomoč tedanji stolni vikar in sedanji kranjski dekan g. Matija Škrbec, ki je tudi postal predsednik takratne Zveze služkinj. V tej organizaciji, ki je bila podpornega značaja, je g. vikar delal z veliko vztrajnostjo in skrbel za društvo, čeravno je marsikatero pikro besedo preslišal od ljubljanskih gospodinj. Za to njegovo delo mu bodo služkinje zelo hvaležne.

Kmalu potem, ko so bila potrjena naša pravila, so se razgibale tudi gospodinje in ustanovile napram služkinjam svojo nasprotno gospodinjeko organizacijo. Delo te organizacije pa ni bilo dolgo trajno. K življenju jo pač ni poklicala ljubezen do bližnjega, pač pa le sebična obramba proti revnim in pravice potrebnim služkinjam.

Drugače je bilo to pri naši služkinjski organizaciji. Na tisoče deklet je prihajalo na naše sestanke, na katerih so razmotrivala vsa potrebna vprašanja in iskala prave poti, ki bi nas pripeljale v boljše bodočnost.

V začetku so si dekleta izvolile širši odbor s kakimi 20 članicami. Te odbornice in zaupnice so pridno tekmovala med seboj, katera bo več deklet pridobila v članstvo. Predsednica Helena Jeretina, po poklicu kuharica, je delala in se trudila z vso agiliteto za prosep družstva. Čez dobro leto pa je začutila v sebi poklic za samostan in mu tudi sledila. Pri poslovitvi je obljubila, da hoče moliti za prosep služkinjske organizacije. Dekleta so ji v hvaležen spomin izročila lep zaročni redovni prstan.

Društvo je imelo svoje prostore na Poljanski cesti v Alojzijevešču, in sicer v najemu s tobačnimi delavkami in trgovskimi pomočnicami. Iz vseh teh treh pa je bil izvoljen ožji odbor. Centralo so vodili gg. Zabret, dr. Debevec in msgr. Steska. Predsednica pa se je volila zopredno vsako leto iz druge skupine.

(Dalje.)

Lep jubilej. V naši dobi, ko je nastopila kriza prav povsod in je postala borba za obstanek vedno ostrejša, celo tako ostrá, da delavci drug drugemu pulijo službe iz rok, je v današnjih dneh že pravi čudež, če je kateri uslužbenec v službi pri svojem gospodarju neprestano 10 ali več let.

Vendar se še dobijo gospodarji, ki ne izkoriščajo slabega položaja delavcev. Tudi delavci se še dobijo, ki zvesto služijo svojem gospodarju do konca svojega življenja. Ena izmed takih je Marija Podjed, doma iz Voklega pri Kranju. Pred kratkim je praznovala 25letnico službovanja kot sobarica pri gospe Gorsetovi, ki je lastnica znane restavracije »Novi svet« v Ljubljani. Marijo Podjed poznajo vsi, ki prihajajo z Gorenjskega; pod imenom Micka. Vsi vedo, da Micka vsakomur v svoji skromnosti postreže, kar je v njeni moči. Tudi reveži jo poznajo kot dobro dušo, saj jim vsaki dan postreže s toplo hrano in drugimi podporami. Tudi za duševno hrano skrbi sebi in vsem drugim pri hiši. Naročenih ima kar sedem nabožnih in drugih časopisov. Istočasno je praznovala tudi 60 letnico svojega življenja.

Zelimo ji, da bi še mnogo let živela in delala v sreči in zadovoljstvu skupno s svojo gospodinjjo.

Služkinje obveščamo, da se bere vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 6 zjutraj v ljubljanski stolnici zanje sv. maša. Med sv. mašo je skupno sv. obhajilo. Pridite v polnem številu!

Prva fašistična kolektivna pogodba v Jugoslaviji

Dobili smo v roke »kolektivni ugovor«, ki ga je priboril »Jugoras« čevljarskemu delavstvu v Novem Sadu.

Pogodba vsebuje sledečih 10 točk:

1. Priznava se obe organizaciji, tako delodajalska kakor delavska, ki to pogodbo kot zakoniti predstavnici podpisujeta in sklepata v smislu čl. 9. točke 4. uredb o najmanjših plačah ministrstva socialne politike in narodnega zdravja.

2. V celoti se priznava Zakon o varstvu delavstva, ki določa delovni čas, in vse ostale zakonske uredbe.

3. Priznava se strokovna borza, ki bo v bodoče zaposlovala samo v »Jugorasu« organizirano delavstvo. Na zahtevo delodajalcev se predloži na vpogled lista brezposelnih. Ako organizacija ne razpolaga z brezposelnimi, morejo delodajalci sami poiskati druge.

4. Obe stranki se obvezujeta, da bosta branili interese podpisanih pogodbenikov in da bosta preprečevali nezakonito delo posameznih oseb (šumarstvo).

5. Obe stranki pristajata na to, da se tako mojstri kakor delavci razdele v dve kategoriji, ki bosta služili kot ključ pri določanju višine zaslužka.

6. Delo na domu se zabranjuje, ker se pri tem lahko vtihoaplja nezakonito delo, kar pa se mora preprečiti, ker naprotuje pogodbi.

7. Delavci, ki prekršijo to pogodbo ali ki se pogodbe ne bodo držali, se kot škodljivci za obe strani ne morejo zaposljevati, čim ta pogodba stopi v veljavo, za ves čas veljavnosti pogodbe. Eventuelne nastale spore bo reševalarifetni odbor, v katerem bosta zastopani

obe stranki podpisnikov te pogodbe v enakem številu.

8. Ta pogodba velja za leto dni. Če je kdo od prizadetih podpisnikov mesec dni pred potekom te dobe ne odpove, velja še nadalje za eno leto.

9. Ta pogodba se mora razmnožiti v zadostnem številu in izobesiti na vpogled v vsaki delavnici na mestu, ki je delavcem pristopno.

10. Ta pogodba stopa v veljavo na dan, ko bo podpisana od obeh strank pogodbenikov in registrirana od pristojne oblasti.

Srečni delavci, ki imajo tako sijajno pogodbo. Doslej so se morale delavske delegacije v potu svojega obraza mučiti pri sestavljanju pogodb. Morale so proučiti vse delovne razmere, mezde itd., izračunati cene surovin, stroške produkcije, ekstenzije potrebe in še sto drugih reči, da so mogle sestaviti osnutek za kolektivno pogodbo. »Jugoras« v Novem Sadu pa nam je pokazal, kako se taka reč naredi brez truda: »Priznavamo organizacije, priznavamo zakon o varstvu delavcev« — pa je »kolektivna« pogodba tukaj. Kdo bi si ubijal glavo s plačami, saj so sedaj itak po uredbi določene; kdo bi neki ugotavljal, kako je s higienskimi in varnostnimi napravami: za to naj skrbi inspekcija dela; kaj bi zahtevali dopuste: te nam bodo že gospodje dali, kadar ne bo dela. Glavno je, da napravimo »ugovor«, pa imamo »kolektivno pogodbo«, s

Doma in po svetu

Proslava 20 letnice majniške deklaracije se je vršila po vseh večjih krajih v Sloveniji preteklo soboto in nedeljo. Proslave je priredila JRZ brez sodelovanja drugih političnih skupin.

Knez Pavle je imel po konferencah v Londonu dolge razgovore tudi v Parizu. Sestal se je s predsednikom republike Lebrunom, zun. min. Delbosom in predsednikom Blumom. Ugotovili so enoglasno, da se more obdržati mir v Evropi le, če se bodo spoštovale mirovne pogodbe.

Dr. Schacht, nemški gospodarski minister, je bil v Parizu. Govorili so, kako bi bilo mogoče Nemčiji, kateri primanjkuje industrijskih surovin, dobivati potrebno blago iz francoskih kolonij in kaj naj bi Francija kupovala v Nemčiji v zameno. Seveda se Francozi takega dogovora malo bojijo, ker menijo, da bi utegnili Nemčija te surovine porabiti za še hujše oboroževanje. To bi pomenilo samemu sebi kovati meč.

800 milijonov mark posojila je zopet razpisala nemška državna blagajna.

Angleška vlada se je te dni spreminila — v osehah. Vse se je izvršilo v popolnem miru — premišljeno, kakor če starejši kompanjon izroči vsakdanje vodstvo trdnega podjetja mlajšemu, sam pa še iz ozadja vodi in nadzira.

Oboroževanje vseh držav napreduje v naraščajočem peklenskem tempu. Letos se je v to tekmo nujno vrgla z vso silo tudi Anglija, ki žrtvuje ogromna sredstva, katera zmora pač le bogata Albion. Druge države po svojih močeh sledijo Angliji. Oboroževanje fašistične Italije in Nemčije, ki je še nedavno povzročalo mnogo prahu, zaradi omenjenih sredstev ne more iti vstric z Anglijo, Francijo ali Rusijo. Po nekaterih poročilih, katerih točnost se radi nesvobode tiska in govora ne da preveriti, je Nemčija danes po 4 letih hitlerjevskega režima in silovitega oboroževanja s svojimi gospodarskimi močmi pri kraju. V teh par letih je režim zadolžil državo za okoli 20 milijard mark — vse za puške in topove. Te dni se je oglasil ital. duce Mussolini, ki

predlaga, naj bi ameriški predsednik Roosevelt sklical svetovno konferenco za omejitev oboroževanja. Sicer bo, je dejal Mussolini, konec evropske civilizacije in kulture in se bo svet potopil v morje krvi. V tej zvezi poročajo, da je ital. poslanik v Združenih ameriških državah protestiral radi pisanja nekega ameriškega lista, ki je zapisal, da je Mussolini »advokat tekme v oboroževanju«.

Japonska generalska vlada, ki je dejanski le prikrita vojaška diktatura, hoče spet razgnati pravkar izvoljeni parlament, ker so dobile vse poslance demokratske stranke. Te stranke pa zahtevajo odstop diktatorske vlade in sestavo vlade, ki bo imela za seboj parlament. Obe veliki japonski stranki sta sklenili premirje in sporazum, da se sestavi skupna vlada, ki bo imela glavno nalogo, da utrdi in brani temeljne državljanske pravice, ustavo in demokracijo. Za ta širok program se je izjavila tudi delavska stranka.

Ruski učenjaki so se z letali popeljali na severni tečaj. Tu bodo opazovali več tednov razvoj mnogovrstnih naravnih pojavov.

10 milijard in 334 milijonov drahem znašajo kmečki dolgovi na Grškem.

Francoska vlada pripravlja načrt zakona, ki bo dal ženskam polno volilno pravico.

Katoliško cerkev je strahovito napadla te dni v svojem govoru nemški propagandni minister Göbbels. Isto je storil tudi notranji minister Frick, ki je naravnost pozval katolištvo, naj vendarle napove kulturni boj, če si upa. Narodni socializem da bo tudi v tem boju zmagal.

Delavstvu opekarn se priporoča
Margon Emil
trgovina in gostilna, Brdo 77, p. Vič

katero bomo delali reklamo za našo novo »nacionalno delavsko« organizacijo. To je glavno obeležje te pogodbe.

So pa v njej še druge prav pomembne reči. 3. točka določa, da si bosta oba pogodbenika ustanovila borzo, ki bo skrbela za namestitve brezposelnih delavcev, pa ne vseh, ampak samo članov »Jugorasa«. Državna Javna borza dela tu torej ne bo imela nič govoriti, ampak bo imela besedo samo »delavska sekcija JRZ«. To pa pomeni direktno poseganje politične stranke v delovna razmerja ali z drugo besedo — fašizem.

7. točka je pa še bolj zanimiva. Delavci, ki bi kršili pogodbo, se morajo takoj odpustiti. Doslej še v nobeni pogodbi delavstvo ni samemu sebi naložilo take kazenske sankcije; saj podjetniki sami itak delavstvo na vse načine preganjajo. To določilo pa tudi dokazuje, da te pogodbe niso sestavljali delavci. Mislim, da tudi pri nas ni delodajalca, ki bi ne podpisal take pogodbe z obema rokama.

O plačah pogodba ne govori. Običajno so plače glavni del pogodbe, saj delavstvo predvsem zaradi urejenih plač in delovnega razmerja pogodbe sklepa.

Taka »borba« za delavske interese je za delavstvo pogubna. Za reklamo, da so ti delavski prijatelji priborili toliko in toliko »kolektivnih ugovorov«, mora delavstvo plačevati s še težjimi bremenami in obupnejšimi razmerami. V Jugoslaviji imamo že lepo galerijo takihle delavskih organizacij, tako na pr. zloglasne Jugoslovanske nacionalne sindikate, ki jih je vodil znani belgrajski industrijalec Vapa, potem so ustanavljali Jugonas, toda še preden so ga ustanovili, je zapihal malo drugačen veter, pa so isti ljudje ustanovili Jugoras, ki sedaj vrši svoje pogubno delo in po katerega kopitu tudi pri nas na Slovenskem skušajo nekateri »delavski prijatelji« skrbati nek laži-sindikati.

Zavedno delavstvo bo takim odrešiteljem, pa naj prihajajo pod še tako lepo in »brezkompromisno« zastavo, pokazalo vrata in ne bo na svoji časti dopustilo sramotnega madeža, da se je vdajalo stremuhom in svoji borbo zaupalo svojim najnevarnejšim nasprotnikom. To so volkovi v ovčjem oblačilu, ki prikrivajo svoje prave namene in hočejo zlomiti delavsko zavednost v njegovih lastnih vrstah in prav v temeljih.

Čitaj in širi Delavsko pravico!

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

Potem bi si upala pokonci nositi glavo in mirno upreti oči v vsakega človeka. Tudi poglede drugih ljudi bi lahko prenesla. To trapasto ženšče! Kako je mrzila take trape! Posebno gospo Cullen-ovo in tisto kričavo, lahkomišno deklino, gospo Corkill-ovo. Če bi jo povozil avtobus, bi se naslajala od radosti. Take stvari vam kvasi o Frostovem Samu in njegovi ženi. Da, da! Sama je Frostovo videla, kako je šla po cesti. Nosila je lično, preprosto, svetlo obleko, primerno za poletni čas. Tista njena obleka je stala okrog pol krone. Blago je bilo sukneno. Ivanka je videla slične vzorce zadnjo soboto, ko je bila na trgu v Pirley-ju. No, to je bila res »gosposko« oblečena! Bila je čedno oblečena. Nemara je Corkillovka tako mislila. Zanj je bila gosposko oblečena, zanj seveda, ki ždi doma v zamazani luknji in preklinja, ker je njen mož brez posla. Trapa trapasta! Ivanka je dejala svojemu možu, da bo potrpekla tako dolgo, dokler bo upala, da zopet dobi mož delo. Brž ko bo pa uvidela, da ni upanja in da je vse zaman, no, tedaj ostane še samo vodni rezervoar pri Buttly-ju, nessfieldski kanal ali pa reka, ki teče ob Lingfallskem parku.

Preden je avtobus zavozil v Pirley, so v zadnjem koncu še dolgo polglasno šepetali. Ostali potniki so s studom v srcu molčali, razen enega, ki je zgolj iz nekeke samozavesti govoril s svojim neprijaznim sosedom. Nenadoma se je avtobus ustavil. Gospa Cookova se je zadnjih deset minut pripravljala, da vstane. Videč, da se ji je cula ovila krog prstov, je

Konjice

Štirinajst dni je tega, kar so dogodki pri nas nekaterim razkrili, da je v nevarnosti slovenski narod, slovenski delavec in socialno vprašanje. »Slovenec«, »Slov. dom«, »Del. Fronta«, »Straža« in »Viharju« so se bohotno razpisali. Dogodek v majhnem mestecu in v še manjši industriji so napihili v velikanski balon, medtem ko ob drugih, neprimerno večjih in težjih bojih v prav tako in še bolj tuji industriji skoraj niso našli besede v obrambo slovenskega delavca. Ves tabor se je ogorčil in klical maščenje zaradi vnebovpijoče krivice.

Celjsko okrožje

Krščanska delavska mladina — Celje vabi vse svoje člane in člane JSZ, kakor tudi vse tovariše in prijatelje sosednjih skupin na svojo prvo idejno prireditev, ki bo v nedeljo, 6. junija ob pol devetih dopoldne v dvorani Delavske zbornice.

Krščanska delavska mladina, pridi! Celje. Članstvu skupine! Običajni mesečni sestanek se vrši namesto zadnje nedelje v maju, v nedeljo, 6. junija, ob devetih dopoldne v Delavski zbornici.

Ob tej priliki bomo prisostvovali mladinski prireditvi, ki jo priredijo člani Krščanske delavske mladine.

Je to prva njihova prireditev, s katero hočejo pokazati tudi starejšim članom pri skupini svoj nazor ter uspešno delo. Ta prireditev bi morala biti javna, a je sedaj prepozno in je nemogoče računati na širše občinstvo. Kljub temu pa je udeležba članstva obvezna.

Se veš! Naj pridejo tudi prijatelji, predvsem pa pripeljimo mladino!

Ne pozabite torej na ta dan. Vabljen je seveda tudi članstvo namешčenstva!

Celje. Odbor je določil za nedelje odborniške službe, ki bodo od 9—11 dopoldne. V tem času lahko vsak član celj-

Cez štirinajst dni: Vsa zadeva je lepo urejena in razburjenje se je poleglo, delavci so se vrnili na delo, pa ne vsi, tovarnar jih bo zaposlil po uvidevnosti in potrebi, mezde bodo pa uredili, ko bo ban izdal naredbo o najnižjih mezdah.

Prepovedi, prebujeni stražarji in vsi, ki ste se nad odkrito strahoto zdržili, pomirite se: naš narod je rešen, socialni nergači, mir! delavstvo je zadovoljno, in da je idila neskaljena, vrnili so se vsi pregnani tuji iz prisilnih ponedeljskih majskih izletov.

ske skupine stopi v stik z odbornikom, pa tudi članarina se lahko poravnava v tem času. Upoštevajte! — Vse članstvo še ponovno opozarjamo na sestanek, ki bo v nedeljo 6. junija ob 9 dopoldne v Delavski zbornici. Obvezno!

Delavska tiskarna

Ponovno moramo opozarjati naše družnike na to prevažno gospodarsko ustanovo. Vsi pristopivši nam redno nakazujte obroke; ko je delež v celoti plačan, potem ste svojo prvo dolžnost že izvršili. Opozarjamo pa tudi člane skupin JSZ, da naj se čimprej odločijo za pristop in s tem koristijo napredku svoje skupne organizacije. Edino na ta način je naš izhod, kajti posameznik ne pomeni danes nič. Nikar se ne zadovoljujete s tem, da je skupina podpisala delež ali dva, ampak na posameznike gradimo. Upamo, da se takoj prijavite vsi, kateri razumete naš klic, t. j. klic delavske skupnosti.

Goričane. Naš vrli tovariš Belec Tone se je preteklo nedeljo poročil v župni cerkvi v Sori z gđ. Plešec Ivanka. Skupina papirničarjev JSZ v Medvodah svojemu zvestemu članu in odborniku iskreno čestita in želi obilo božjega blagoslova.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Nove vloge	Din 67.000.000.—
Oproščene stare vloge	Din 72.000.000.—
Skupaj	Din 139.000.000.—

Nove vloge vsak čas izplačljive brez vsake omejitve

Za vse vloge j a m č i

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

predela denarnico iz ene roke v drugo, vstala in urno stopila proti izhodu. Brž ko ji je sprevednik dovolil, je skočila na cesto. Takoj je stopila proti Zadrugi prodajalni, in sicer na oddelek za živila. Tam je počakala moža in otroka.

Ko sta prišla, jima je dejala kratko: »Jaz stopim tu noter.« Ivan je opazil, da se ji žile na obrazu še vedno napenjajo. Zato ni ničesar odgovoril, pustil je, da je odšla, in se je zopet obrnil k Janku. Žena pa je odhitela v snažno, hladno trgovino. Tu si mogel videti dolge kose slanine in okroglaste krače, ki so visele na stropu. Povsod so plesali papirčki, ki jih je raznašal zrak iz ventilatorja. Ko je žena vstopila in obstala sredi veže, je videla, da so vsi pomočniki zaposleni. Vsakdo je stregel svoji stranki. Skrivaj ji je ušel pogled in oči so ji obstale na mladem možu nenavadne vnanjosti. Počasi se je prerila do tistega kraja, kjer je bila uverjena, da je on zaposlen. Kadar je bil kak drug pomočnik prost in je pogledal kvišku, rekoč: »Naslednji, prosim!« se je umaknila njegovemu pogledu. Pustila je drugi stranki, da je stopila na njeno mesto, čeprav je prišla za njo.

»Dober večer, gospa! Kaj bo dobrega?« jo je vprašal mladi mož. Takrat je bila namreč že tik poleg njega. On je vedel, da je čakala nanj, da ji postreže. Vedel je tudi, kaj želi kupiti.

»Slanine za en funt, prosim,« je dejala po tihiem in pokimala proti velikemu ploščnatemu pladnju, kjer je bila nagromadena slanina v kosih. »Tako dobite, gospa.« Vzel je nekaj kosov slanine s pladnja, jih položil na avtomatično tehtnico in še preden se je jeziček umiril, jih je vzel s tehtnice. Žena ni pogledala v zapisnik, vedela je namreč prav dobro, da ji je mladi pomočnik zavil v papir mnogo več kakor en funt. »Še kaj drugega, gospa?« jo je smehljuje vprašal. »To bi bilo potemtakem osem penny-jev,« je izračunal.

(Nadaljevanje prih.)